

Az édesanyák többet érdemelnek

Hivatásos Szülők életpálya modell

Népesedési helyzetünk, a probléma átfogó megértését, gyors stratégiaalkotást, válságkezelő megoldásokat és módszereket igényel, mert a legnépesebb korosztály fokozatosan kilép a szülőképes korból. Ma még a részben kezünkben tartjuk a megoldáshoz vezető eszközöket, de holnap már elsodorhat az ár.¹

Egyszerre kell megteremtenünk a gyermekvállalás gazdasági, szervezeti-strukturális, kulturális és társadalmi feltételeit. A probléma gyökereit három tényezőcsoportban látjuk.

- Egyrészt az 1950-es évektől megvalósított női munkavállalás kiterjesztésében, amely a felnővevő nemzedékek egy részének – generációkon átívelő –, súlyos lelki sérüléséhez vezetett.
- *A másik ok-csoportban* a jövő generáció felnevelési költségeinek családokra terhelését látjuk, amit – erőforrásait felélve –, már nem képesek elviselni.
- *A harmadik csoportot* pedig a családi kohézió és a szeretet-kultúra szétrombolásában, ami a múlt rendszer öröksége, és a rendszerváltás után sem változott, bár az utóbbi években néhány lépést már tettünk ebben az irányban.
- A megoldás ezért e három feltételrendszer helyreállításában rejlik, ami lényegében a jó házasságok, a szeretet-családok (lélektani és gazdasági) működési feltételeinek megteremtését jelenti.

A kutatások azt mutatják, hogyha szeretnénk megállítani a népességfogyást, a jelenleginél sokkal több nagycsaládra van szükségünk. Ez egy új társadalmi szektor, a „nagycsalád szektor” létre hozását jelenti. Ha nem szabadítjuk fel a termelő munka alól a családok egy részét, nem lesz elég nagycsalád a népesség reprodukciós szintjének megőrzéséhez. Ennek a feltételeit kell megteremteni a külső munkahelyen végzett munka rovására, vagyis újra kell gondoljuk a család és a munka viszonyrendszerét, könnyítenünk kell a nők, a családok terhein.

Kutatásaink szerint a mai fiatalok háromféle életpálya modellt követnek:

- Van, aki csak karrierben gondolkozik, és nem tud, vagy nem akar családot alapítani.
- Van, aki egyeztetni szeretné a családi és munkahelyi feladatokat,
- Van, aki csak a családjának szeretne élni.

Míg az első két társadalmi csoport a vágyai szerint élhet, a harmadiknak erre nincs esélye, mert nem tudja eltartani gyermekeit, munkavállalásra kényszerül. Ahhoz, hogy növeljük a születések számát, lehetővé kell tenni, hogy a harmadik csoport 3-4-5 vagy több gyermeket felneveljen *az elszegényedés kockázata nélkül*, kipótolva ezzel a másik két csoportban meg nem születő gyermekek számát. Felméréseink szerint erre meg van a hajlandóság e csoportban.

Ehhez egy új életpálya modell kialakítására van szükség. Az elméleti támpontok, és a gyakorlati megvalósításhoz szükséges lépések átgondolását tartalmazza a tanulmány. Megfontolásra kerülnek benne az értékrend, a „láthatatlan munka” kérdése, a gyermeknevelés pszichológiai vonatkozásai, a foglalkoztatás és a gyermekvállalás összefüggései, a területi szempontok, a családok alkalmassága, a kiválasztás, a működtetéshez szükséges intézményrendszer, a bevezetés, a társadalmi elfogadtatás, a finanszírozás és az *alkotmányossági* szempontok.

Nyilvánvaló, hogy a gyermekvállalás elsősorban két ember legszemélyesebb döntése. A nemzet jövője ugyanakkor szorosan kapcsolódik ezekhez a személyes döntésekhez. Ennek a kettős beágyazottságnak a mesterséges szétválasztása, sőt esetenként az egymással való szembe fordítása súlyos konfliktusok forrása, mind az egyének mind társadalmi szinten, és ma már veszélyezteti Magyarország népességének fennmaradását. Ezért megfontoltan kell cselekedni, számba véve az eddigi intézkedések tapasztalatait. Látni kell azt is, hogy – verbális ráolvasásokkal vagy a nőkre gyakorolt nyomással nem lehet megváltoztatni az életfeltételekben gyökerező döntéseket.²

¹ Sokan vélik úgy, hogy már ma sincs mozgásterünk, és elendték a gyeplőt.

² „A problémák gyökerei nem a szemléletmódban, hanem a materiális valóságban gyökereznek, ezért retorikai szinten nem kezelhetők.” Kovács Eszter: Népesedéspolitikai kérdések- kultúrharc és valóság, 4.o. <https://www.academia.edu/30242768/N%C3%89>

Az ilyen törekvések kudarcra vannak ítélve, és csak ellenálláshoz, értelmetlen vitákhoz vezetnek.

Az egyik legfontosabb társadalompolitikai feladatunk, hogy ne csak a személyes vágyakat, kívánságokat próbáljuk összeegyeztetni a társadalom jövőbeli megmaradásának igényeivel, hanem egyben a személyes érdekeket is szinergiába tudjuk hozni a nemzet egészének érdekeivel, *helyreállítva a magánérdek és a közjó viszonylatában évtizedekkel ezelőtt megbomlott egyensúlyt*. Munkánk ilyen differenciált és komplex megközelítésre törekszik. Bevezetése nyomán nem csak a népességszám gyors növekedését várhatjuk, hanem általa tudjuk biztosítani, hogy a csecsemők, gyermekeink, fizikai-mentális egészségben, stabil idegrendszerrel, harmonikus kapcsolatokban és teljesítőképesség esélyével indulhassanak az életbe.

A Hivatásos Szülők (HISZÜK) program átgondolt kialakításától és komplex bevezetésétől a termékenység gyors növekedése, a jövő generáció egészségesebb felnevelése, a családok kohéziójának, közösség- és társadalomformáló szerepének helyreállítása, a belső fogyasztás gazdaságélénkítő hatása, és a vidék leépülésének megállítására várható.

A program tehát új perspektívába helyezi a népességfogyás megállításának lehetőségeit és mozgásterét. A vezetők elszántságán, a gyors és kompetens cselekvési képességén múlik az eredményessége.

A kihívás

„A világ minden dolga közül az emberek a legértékesebbek. Az ember tudása és képessége önmaga és környezete megismerésére egyre nő – idézi Demény Pál az ENSZ dokumentumot – az ember jövője végtelenül fényessé tehető.”³ Ahhoz azonban, hogy ebben a fényes jövőben a magyar nép is részes lehessen, nemzetünknek újra bizonyítania kell – a már koránt sem magától értődő – életképességét.

A magyar társadalom gyorsuló ütemben fogyatkozik, és egy emberélet hossza alatt (1954–2050) megindult az önfelszámolás felé.⁴ A trendre nézve eredménytelennek tűnik minden eddigi beavatkozási kísérlet. Ha ebben az irányban megyünk tovább, veszélyeztetjük a nagy társadalmi intézmények működését és nemzetünk fenn-

maradását.”⁵ Belátható időn belül, a magyar államiság szétesése, az ország, a kultúra teljes pusztulása fenyeget.⁶ Az alacsony termékenység következménye a népesség csökkenés mellett az elöregedés, a munkaerőhiány, az ellátó rendszerek (nyugdíj, egészségügy, iskolarendszer) alul finanszírozása, a gazdaság zsugorodása, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Gyökeresen új megoldások kutatására van tehát szükség.⁷

Társadalmi-gazdasági fejlődésünk gátjává vált a népességcsökkenés, amelyet vagy a saját népességünk gyarapításával, vagy más népesség importjával tudunk kezelni.

Mint az köztudomású, a népességszám fenntartásához az ideális termékenységi arány 2,1 gyermek/nő vagy család,⁸ de figyelembe véve a házasságok abszolút számát, ez az arány sem elegendő az egyszerű reprodukcióhoz. Magyarország évtizedek óta messze elmarad ettől.

Az 1. sz. ábráról leolvashatjuk, hogy a termékenység (TTA) az 1980-as évektől lecsökkent, és nem éri el a fenntarthatóság szintjét (pontozott vonal). A termékenység szerkezete úgy alakult, hogy a nulla, egy és három gyermekes nők aránya alig változott (folytonos vonalak), megnőtt a két gyermekeseké, miközben jelentősen csökkent 4 és több gyermeket nevelők száma. (oszlopok) Vagyis – a hatvanas évekhez képest – a 4 és több gyermekesek számarányának a csökkenése és a 2 gyermekesek arányának a növekedése a legnagyobb változás a családok méretében.

Az időtényező

„Kétszer ad, aki gyorsan ad”

2018-ban a korfára nézve⁹ megállapíthatjuk, (2. sz. ábra) hogy a legnépesebb női korosztály kilépett a szülőképeség optimális időszakából. Az is egyértelműen látszik, hogy évente ötezer fővel csökken nagyobb létszámú női korosztály tagjainak száma, a következő években 35%-al lesznek kevesebben.¹⁰ Az idő tényezőnek tehát meghatározó szerepe van a sikeres beavatkozásban. A követke-

⁵ Mészáros József: Jövőnk a gyermek, in: Van megoldás, családi jövedelemadózás, Barankovics I.A. 2007. 75.o.

⁶ „Az ezeréves magyar állam megszűnése fenyeget, ha a következő 10-20 évben nem tudjuk kezelni a népességfogyást” – nyilatkozott Kövér László, az országgyűlés elnöke. Babus Endre: Vészharang? Lélekharang? HVG, 2014. aug. 30. ,20. o.

⁷ Demény Pál (2016): Népességgazdaságpolitika a közjó szolgálatában, KSH Népességtudományi Kutatóintézet, 339. o.

⁸ A teljes termékenységi arányszám köthető a nők termékenységi életszakaszához vagy párokhoz, családokhoz [1990-2011], KSH 2013.

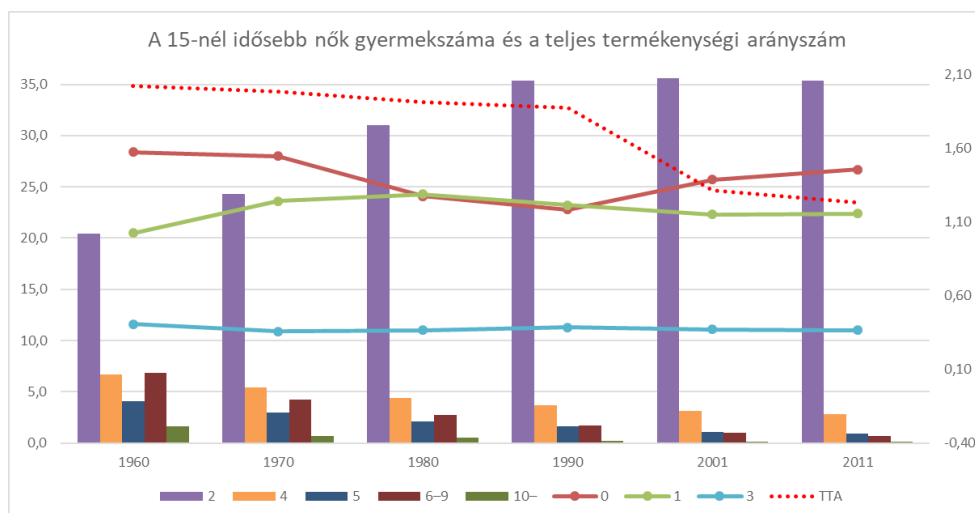
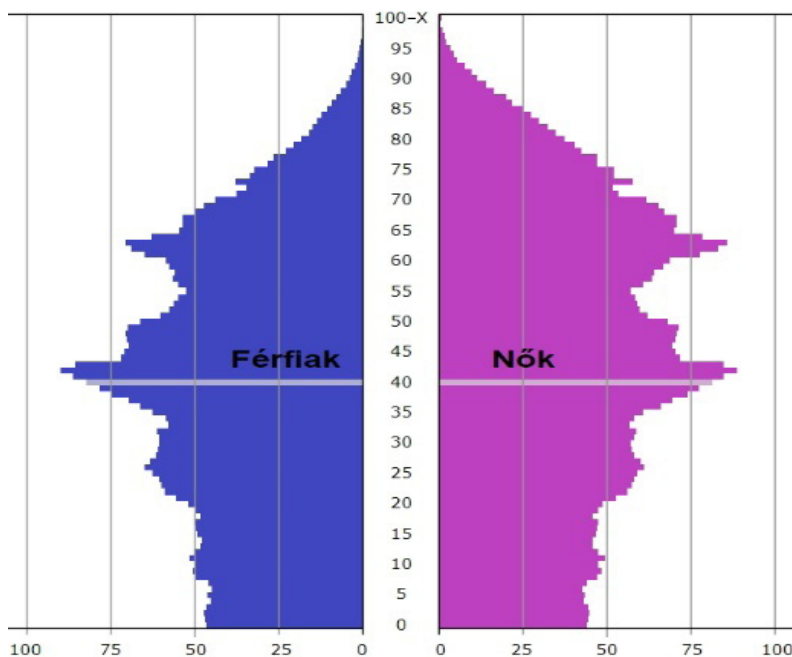
⁹ Elemzésünk első változata 3 évvel korábban, 2015-ben készült. Már akkor jeleztük, a szülőképeségi kor felső határához (40 év) érkezett az az utolsó népes generáció, amely képes lehet még egy nagyobb létszámú utód elindítására.

¹⁰ Mint említettük a szülőképes korosztály létszáma a 2016-ban 2.030 ezerrel 10 év alatt, gyorsuló ütemben, 1.336 ezerre csökken.

PESED%C3%89SPOLITIKAI_K%C3%89RD%C3%89SEK_KULT%C3%89ARHARC_%C3%89S_VAL% C3%93S% C3%81G

³ United Nations 1975: Report of the United Nations World Population Conference, Bucharest, 19-30 August 1974. , United Nations, New York 14.a bek., in: Demény Pál (2016): Népességgazdaságpolitika a közjó szolgálatában, KSH Népességtudományi Kutatóintézet 112.o.

⁴ Az ötvenes években még kétszer annyian születtek, mint amennyien meghaltak. Bogár László: Történelmi lejtőn. Magyar Hírlap Online, 2014. április 2.http://www.magyarhirlap.hu/tortenelmi-lejton

1. ábra, a nők gyermekszáma és teljes termékenységi arányszám, KSH¹¹

2. ábra, korfa 2018. KSH

ző két évben van a legnagyobb esély a program eredményt felmutató megvalósítására.

A várható születésszámok is rendkívül kedvezőtlen képet mutatnak. Két évvel ezelőtt jeleztük (3-4. ábra), hogy nem látjuk indokoltnak a KSH akkori 'optimista' előrejelzését.¹² Bár 2016-ban valamelyest nőtt a születések száma, ez a növekmény – minden bizonnyal – az un.

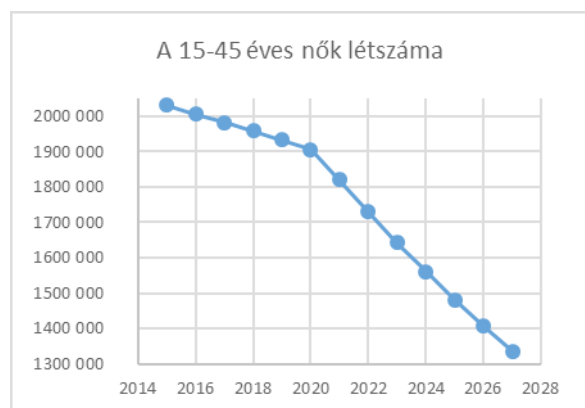
„kapuzási pániknak”, volt betudható.¹³ Saját számításaink azt mutatják, hogy amennyiben nem dolgozunk ki és hajtunk végre egy koherens, és jelentős eredményeket felmutatni képes stratégiát, a következő 10 évben további

¹¹ http://www.ksh.hu/nepszamlalas/tablak_demografia, https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_wnt001a.html

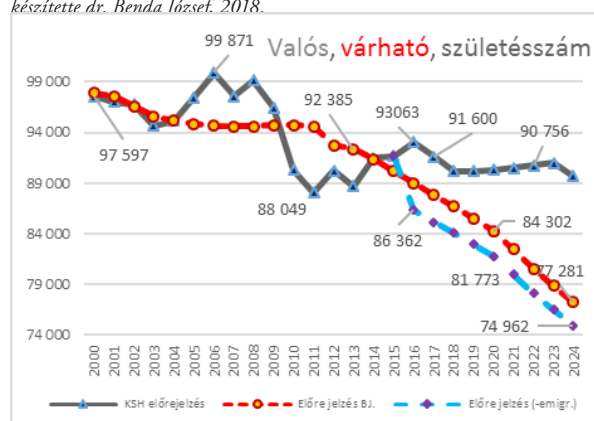
¹² Németh László – Obádovics Csilla: A népesség előrejelzése, KSH-Népességtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2015. <http://demografia.hu/hu/letoltes/tudastar/ nepesség-eloreszamitasok/nepesség-eloreszamitas-2015.pdf> (letöltés: 2016. július 20.)

¹³ Részben egyet értünk Kapitány Balázs pénzügyi fókuszú megközelítésével, aki meglehetősen költséges megoldásnak látja a kis mértékű növekedést. „... a jelenlegi növekedés mögött a 2014-es népesedéspolitikai csomagot – gyed extra, testvérgyes és társaik – feltételezzük. ... Amikor most egy viszonylagos sikerről beszélünk, érdemes azt is szem előtt tartani, hogy ezt milyen áron, milyen hatékonysággal sikerült elérni.” Lippai Roland: Mérsékelt baby-boom: mi történik a felszín alatt? Interjú, http://figyelo.hu/cikkek/445123-mersekelt-baby-boom?utm_source=mandiner&utm_medium=link&utm_campaign=mandin_er_csalad_201703, letöltés: 2017. március 24.

3. ábra, a szülőképés nők létszámának csökkenése a következő évtizedben



4. ábra, születésszámok és előre jelzések 2006-2025, KSH forrásból készítette dr. Benda László. 2018.



20-25 %-os születésszám csökkenés várható. A trendforduló eléréséhez a következő években legalább évi 10-15 %-al több gyermek világra hozatalára lenne szükség, amit később – a szülőképés korosztály jelentős csökkenése miatt – már csak a termékenység erőteljes emelkedésével lehetne kompenzálni.

Ha ezt a lehetőséget ki tudjuk használni, olyan sikert mutathat föl a program, ami növelheti a nemzet önbi-zalmát, és újabb erőket szabadíthatna föl a cselekvés érdekében.

Mivel nemcsak kevesebben, hanem öregebbek is leszünk, ezért a népességszűkülés folyamata nem áll meg 2025-ben, hanem ez a folyamat, ceteris paribus, (min-den más tényező változatlanul hagyásával) felgyorsulva halad tovább.¹⁴

2100-ban már csupán 5,2 millió élnek majd Ma-gyarországon, ráadásul az akkori népességnek több mint 36 százaléka 65 évnél idősebb lesz.¹⁵ Ezt az értéket me-CHANIKUSAN extrapolálva az utolsó magyar számtani ér-

telemben 2500-ban tűnik el.¹⁶ Hatékony és eredményes beavatkozások hiányában a közösség felbomlása és akár az államrend összeomlása is megtörténhet. Az adatok nem csak azt jelzik egyértelműen, hogy a magyarság de-mográfiai helyzete nem fenntartható, hanem azt is, hogy a helyes irányban történő gyors elmozdulás esetén fél évünk van még arra, hogy a tendenciát megfordíthassuk.

Paradigma váltás a népesedési problémák megoldásához

A trend megfordításához az olyan beavatkozás lehet al-kalmas, amely egybe esik széles társadalmi rétegek, tö-megek igényeivel. Amennyiben ez a feltétel teljesül, meggyőződésünk, hogy az érintett rétegek azonnal „ve-szik a lapot”, és a központi akarat mögé állnak.

Az alább bemutatott, több száz szakértő részvételével, egyetértésével kidolgozott program meghirdetése alkal-mas lehet egy nagyon gyors értékrend változás elindítá-sára. Ennek több okát látjuk:

- A gyermek és a munkaerőhiány megállíthatja a gazdasági növekedést.
- Az utánpótlás és a gyermekszülések biztosítá-sára az eddig bevetett eszközök elégtelennek bi-zonyultak.
- Kormányunk – a nemzeti konzultáció után – egyértelműen állást foglalt a migráció, mint meg-oldási alternatíva ellen.
- Lépés-kényszerben vagyunk, fel kell mutatni egy működőképes, kutatásokon alapuló megoldási alternatívát.
- Javasolt programunk megindíthatna egy széles körű társadalmi vitát arról, mit ér a gyermek, mit ér a jövőnk. Egy ilyen vita sorozatban, amit a bejelentés után minden önkormányzat, média, munkahely, közösség hosszabb időn át tárgyalna, helyre billenthetők lennének azok az érték tor-zulások, amelynek az elmúlt évtizedekben áldo-zataivá váltunk. Így a program első gyermekei nagyon hamar megszülethetnek, hiszen néhá-nyan ma is nevelnek 3., 4., gyermeket, akik az új babát már az új feltételekkel tudnák fölnevelni.
- A program tehát – ha a bevezetésében a kidolgo-zó csapat kulcsemberei is részt vehetnek – (ami garancia lehet arra, hogy a lényeges elemei ne sérüljenek), alkalmas lehet arra, hogy az elvesztegetett évtizedeket valamilyen mértékben kom-penzálhassa, megindíthassa a hiányzó 3. születé-si hullám (babyboom) kialakulását.

¹⁴ Tóth I. János: Valóság, 2016/12, 34.o.

¹⁵ Kovács András: Új csodaszerekkel állítanák meg a népességfo-gyást, <http://www.origo.hu/itthon/20160714-uj-csodaszerekkel-allitanak-meg-a-nepesssegfogyast.html>, letöltés: 2018. 04. 05.

¹⁶ Az évezred közepére kihálnak a magyarok?, Világgazdaság, 2013. In: Tóth I. J. Uo..

Miközben egy új gondolkodás és társadalmi folyamatok elindításáról beszélünk, szeretnénk leszögezni, hogy a program egy körülhatárolt csoport részére van kidolgozva, és nem kívánja a teljes populáció részvételét, hasonlóképpen nem érinti, az eddig bevezetett és ismert javaslatokat.

Értékek, tézisek

Most pontokba szedve összefoglaljuk, hogy – kutatásaink alapján – milyen értékrend mentén gondoltuk végig a lehetséges megoldásokat.

1. A legfontosabb érték az emberi élet, az emberi minőség. A munka az emberi élet kiteljesítésének egyik eszköze, nem önérték, nem gyűrheti maga alá az emberi életet. A családeért végzett munka azonos értékű a munkahelyen végzettel.
2. A szociális ember a fogantatás pillanatától megvalósuló harmonikus apa-anya-gyermek szeretet kapcsolatában tud egészségesen fejlődni.
3. Az ember csak akkor válhat a társadalom értékes tagjává, ha biztosítva vannak számára a csecsemőkorban kialakuló a „szeretetre való képesség” feltételei, megtapasztalhatja ennek mindent átható érzékszervi élményeit. Ennek alapján fejlődhetnek ki benne azok az idegrendszeri képletek, amelyekkel később gazdálkodhat. Ha ezt elmulasztjuk, nagyon nehezen pótolható.
4. A gyermekeknek – születésük előtt és után, a teljes értékű személyiségfejlődés okán – joguk van a különleges védelemre¹⁷.
5. A ma észlelhető népesedési, egészségügyi, értékrendbeli, bizalmi, versenyképességi válság – többek között – a csecsemők tömeges elhanyagolásának az egyik következménye, egy Európa szerte megfigyelhető folyamat, amely 1950-1967 között tömeges méretekben történt Magyarországon, és generációkon keresztül gyűrűzik tovább. Ezt a társadalmi deficitet tovább súlyosbította a rendszerváltás után ránk szakadt nemzetközi családellenes erők fellépése, ami dezorientálja nemzetünk egy részét.
6. A csecsemő elhanyagolásának súlyos személyes és társadalmi következményei vannak már az első generációban is, de a transzgenerációs továbbörökítés következtében, a második-harmadik generációban egyre erőteljesebben megnyilvánulhatnak¹⁸.

7. A nemzet gyógyulásának, felemelkedésének útja a magzatvédelem és csecsemőgondozás fizikai, lelki, spirituális feltételeinek és körülményeinek radikális újragondolása, átalakítása, az anya-gyermek és a családi szeretet-kapcsolatok jelentőségének társadalmi értékteremtő forrásként, a legjobban megtérülő befektetésként való kezelése.
8. Az életkezdet, a magzat és a csecsemő fizikai, lelki, spirituális fejlődésének védelme nemzetstratégiai érdek. Feltétele a szeretetre, bizalomra nyitott, egészséges felnőtt embernek, aki képes egy értékelvű társadalmi szövetet, gazdaságot létrehozni és működtetni.
9. A családok jelentős része számára a szeretet kapcsolat, már nem megélt élmény, „újratartására” van szükség.
10. Ki kell alakítani a csecsemők fizikai, lelki, spirituális gondozásához szükséges feltételrendszert.
11. A gyermeknevelés a nők és a férfiak jelentős részének az önmegvalósítás forrása lehet¹⁹.
12. Azokat a családokat, amelyek vállalják a csecsemő és gyermek komplex fizikai, lelki, spirituális gondozásának nemzetmentő feladatait, és a szeretetre való képesség kifejlesztését gyermekeikben, kiemelt támogatás illeti.

¹⁷ A Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele a hívekhez és minden jóakarátú emberhez a házasságról és a családról Magyarországon, Magyar Katolikus Püspöki Kar, Budapest, 1999., 152. §.

¹⁸ Benda József: A szakadék szélén, Gondolat, 2015.

¹⁹ Kováts Eszter: Népesedéspolitikai kérdések- kultúrharc és válság, 3.o. https://www.academia.edu/30242768/N%C3%89PESED%C3%89SPOLITIKAI_K%C3%89RD%C3%89SEK_KULT%C3%89ARHARC_%C3%89S_VAL%C3%89S%C3%89S

Áttekintő táblázat az összefüggések értelmezéséhez

	Problémák	Elvi megoldások	Gyakorlati intézkedések
1	Csökken a nemzet életereje, népessége, a házasságban élők száma. Egészségügyi, értékrendbeli, bizalmi, versenyképességi válság.	Nemzetstratégiai feladat a családok, az élet újratermelési forrásának megerősítése, a demográfiai krízis veszélyeinek tudatosítása.	Család és közösségfejlesztő minisztérium létrehozása. A gyermekek neveléséhez megfelelő szaktudás és jövedelem biztosítása a családok számára.
2	A magzat, a csecsemő az emberi életkezdet meghatározó jelentősége nem fejeződik ki a társadalmi értékrendben.	Az anyaság és a csecsemő tiszteltetésének megerősítése, védelme és támogatása.	A magzat és a csecsemővédelem intézményrendszerének fókuszba emelése. Any-, és gyermekvédelmi intézkedés-csomag bevezetése?
3	Kevés család nevel több gyermeket. A csak gyermeket nevelni akaró családok számára nincs megoldás. A GYED, GYES, GYET nem nyújt megélhetést, az édesanya munkavállalásra kényszerül. A több gyermeket nevelő szülők méltánytalanul hátrányos helyzetben vannak.	A gyermekvállalás ne csökkentse a család életminőségét, jövedelmi szintjét.	Komplex családtámogató program indítása, életpálya modell, biztonságos megélhetés nyújtása a gyermeknevelést vállaló szülők részére.
4	Az elhanyagolt csecsemők és gyermekek - deviáns felnőtté válhatnak - életminőségük, életkilátásaik romlanak, - nem kívánnak utódot nevelni.	Az életkezdet, a magzat és a csecsemő fizikai, lelki, spirituális fejlődésének védelme. Érzékeny, kiegyensúlyozott, teljes idejével rá figyelő édesanya. Vonzóvá tenni a nemzetmentő feladatot.	Az édesanya-gyermek gondtalan együttlétének és szakértelmének biztosítása. Versenyképes fizetés az önként vállalt munkáért.
5	Az otthonért, a családért, gyermekeikért végzett munkát nem értékeljük, pedig a GDP 30%-át jelenti. A nőkre többszörös teher hárul, a gyermeknevelés társadalmilag kiemelkedően fontos értéke nincs megfelelően elismerve.	Az otthoni munka béresítése.	A munkáltatói jogok Kormányhivatalokhoz (vagy az önkormányzatokhoz) telepítése. Szülői álláshelyek létesítése, munkabér fizetés.
6	A családi életre nevelés évtizedek óta hiányzik mind az iskolarendszerről, mind a felnőttképzésről. A családok jelentős része számára a szeretet kapcsolata, már nem megélt élmény, nem tudják átörököteni.	A családi életre nevelés az iskolákban. A tanulás-tanítás módszertanának humanisztikus irányú átalakítása. A védőnői ellátás keretében nagyobb lehetőséget adni az iskolai egészségfejlesztésnek, benne a családi életre nevelésben való részvételnek. A harmonikus apa-anya-gyermek szeretet kapcsolat újra tanítása a felnőttek számára is.	Család és közösségfejlesztő országos intézményrendszer fölállítás. A CSÉN bevezetése A HKT program ²⁰ bevezetése. Iskolavédőnői rendszer megerősítése, igénybevétele.
7	2017-ben a szülőképeségi kor felső határához érkezett az utolsó generáció, amely képes lehet még a népességfogyás megállítására.	20 ezer család, pár bevonása, álláshely létesítése.	A programba való belépésnél motivált legyen és elsőbbséget élvezzen ez a generáció. Az újszülöttek után kiemelkedő bér.
8	Intézményrendszer, amely meg tudja oldani a foglalkoztatást és a képzéseket.	Gyors beavatkozásra képes intézményrendszer kialakítása.	Család- és Közösségfejlesztő Minisztérium, Kutatófejlesztő Intézet, Regionális Szolgálatok indítása.
9	A települések 2/3-ában fogynak, kiüregszik a népesség, a gazdaság leáll. Elsősorban aprófalvas települések érintettek!	Megyéenként/járásonként meghatározott számú pár, család bevonása, állás létesítése. A térségi gazdaságot, kereskedelmet beindíthatja a gyermekek születése.	HISZÜK „állás” létesítése. A jelentkezések fogadása, térségi preferenciákkal. A képzés megindítása. Föld juttatás a háztáji gazdaságok részére. A családi gazdaságok adójában a gyermekvállalás figyelembe vétele.
10	A HISZÜK álláshelyre való alkalmasság megállapítása. Az egészséges szocializációhoz kétszülős családra van szükség.	Felvételi kritériumrendszer kidolgozása. A jelentkezők felkészítése.	Adatbázis kialakítása a jelentkezőkről. Képzés, felkészítés. Segítség a párválasztásban.
11	Mit csináljon a szülő a gyermekek felnevelése után?	Részt vehet a képzési rendszerben, átképezheti magát, rész munkaidőben dolgozhat.	A Család-, és Közösségfejlesztő Szolgálat felveheti a gyermekgondozásból kilépőket.
12	A helyi közösségek nincsenek tisztában a helyzet súlyosságával.	Minden megyének, járásnak önkormányzatnak legyen saját népesedési stratégiája. Széles körű tájékoztatás.	A nagycsaládosokat segítő helyi önkéntesek szervezése, az intézményrendszer kiépítése.
13	Milyen tényezőket vegyen figyelembe a program a munkabér megállapításánál?	A csecsemők ellátási szükségletét A gyermekszámot A szakmunkás bérminimum órabérét A szülő végzettségét.	
14	Hogyan élénkítheti a gazdaságot a családokra fordított összeg?	Gyermek kártya (Mária kártya) indítása, mint fizető eszköz, amely meghatározott termékekre és szolgáltatásokra költethető.	A hazai illetve helyi termelőkkel szerződve lehet elkölteni a kapott bér jelentős részét.

²⁰ www.hktprogram.hu

A hivatásos szülők (HISZÜK) mint életpálya

„A család egészsége, életrevalósága és boldogsága az a mérce, amellyel a férfi, a nő és a társadalom a sikert és a kudarcot mérheti.”²¹

A program meghatározó elemei

1. A programba bárki jelentkezhet, és részt vehet a képzési folyamatban.
2. A *harmadik saját gyermek megszületésétől* támogatja a családokat munkabér.
3. Nem ellátási segély (gyes, gyed, csad, stb), hanem munkaviszony. A munkakört, mint más munkahelyek esetében, szerződéses jogviszonyban lehet betölteni. Ehhez – a professzionális munkáltatók HR rendszere alapján – egy munkaköri, kiválasztási protokoll, teljesítményértékelési, és előmeneteli rendszer stb. kialakítása szükséges.
4. A munkabér *méltányos* jövedelmet kell, hogy jelentsen a szülők számára, különben nem lesz mérhető az eredmény.
5. Az Országgyűlés által létre hozandó és elfogadásra kerülő, törvénybe iktatott Nemzeti Népesedési Stratégia²² intézkedési tervének megfelelően évente tervezhető lenne a programba befogadást nyert családok száma régiók, megyék, települések szerint.
6. A program a meghirdetését követő *újszülött* gyermekekre érvényes, visszamenőlegesen nem. Az újszülött lehet a harmadik vagy többedik a sorban²³.
 - Amennyiben nincs elegendő számú jelentkező a 3 gyermekes kategóriában, a program kiterjeszthető a második születendő gyermekekre is.
 - Túljelentkezés esetén az életkorban idősebb, és a több gyermekes édesanyák-családok elsoőbbtséget élvezhetnek.
7. A gyermek első évében csak az édesanya veheti igénybe, mellette – részfoglalkozásban sem – vállalhat más munkát²⁴. (Kivételt tehető nem várt élethelyzetek esetén.)
 - A második évtől folytathatja más családtag is a gyermek gondozását (apa, szülők testvére, nagyszülő), ha megfelel a kritériumoknak.

A programhoz felmenő és oldalági rokonok is csatlakozhatnak.

8. A programba belépő édesanyák (az első évben), második évtől a gyermekek gondozását végző személy a legkisebb gyermek három éves koráig más munkát nem vállalhatnak, és a (választható modulokból álló) tréningeken, képzésben részt kell venniük²⁵.
9. A családtámogató szolgálat folyamatosan változtatja, képi és támogatja a hivatásos szülő programba jelentkezőket²⁶.
10. Ha egy család belép a HISZÜK programba, bölcsődébe nem adhatja gyermekeit.
11. A munkaviszony mindkét fél részéről megszüntethető egy eljárási rend szerint.
12. A program a különböző élethelyzetű fiatalok számára differenciált és rugalmas szolgáltatás, képzés nyújtásával személyre szóló segítséget tud nyújtani (13. ábra: 0-1-2-3 stb. gyermekes családok).

Kiválasztás, alkalmasság

„Legalább ilyen meghatározó a családi közeg, a honnan jövök..., ami egy orvos család, egy nagyon szerető család, ahol nagyon sok mindent kaptunk...”²⁷

Ez egy rendkívül érzékeny téma, és a program sikerének egyik meghatározója. Miközben ügyelnünk kell arra, hogy (1) minél nagyobb számban jelentkezzenek a családok, hogy valóban áttörést jelenthessen a program a születések számában, arra is figyelni kell, hogy (2) a legalkalmasabbak és legelkötelezettebbek kaphassák meg a lehetőséget és közben (3) föl se merülhessen a diszkrimináció vádjá az eljárással szemben, ami társadalmi konfliktusok sorozatához vezetve beárnyékolhatná a pozitív folyamatokat. Ezek között az elvárások között egyensúlyozva kell megtalálnunk azokat a családokat, akiknél a gyermekszerepet és a képességek egybe esnek a nemzeti érdekekkel.

²¹ Sam Keen: Belső tűz, a férfilétről. Ursus Libris, 2009. www.ursus-libris.hu, 289. o.

²² Kidolgozásra szorú

²³ A program fontos célja a nagycsalások számának, arányának növelése.

²⁴ A gyermek első életévében az édesanya gondoskodása az optimális a csecsemő egészsége fejlődéséhez.

²⁵ A munkavállalás elvonja a szülő figyelmét a csecsemőtől, ezért indokolt ennek tilalma. Ha egy édesanya inkább a munkáját választja, természetesen megteheti, ahogy eddig is tette, más támogatási formát igénybe véve. A Hivatásos szülőség kizárólagos főállás, ami biztosítja a megélhetést. Arra lehetőség van, hogy 1 éves kor fölött átvegye más családtag a főállású munkaviszonyt. Dr. Benda József: Gyermeksokk, A demográfiai krízis és a gyermekkori szocializáció, Valóság, 2016/1. https://www.academia.edu/22136316/Demogr%C3%A1fia_i_kr%C3%ADzis_%C3%A9s_gyermekkori_szocializ%C3%A1ci%C3%B3, letöltés: 2018. 03. 24.

²⁶ A programba való belépés feltételeit külön tárgyaljuk

²⁷ Veresné Novák Katalin államtitkár asszony előadása az Összefogás a Gyermek és Családbarát Magyarorszáért Szakértői Műhelyben, 2017. június 23.

A kritériumrendszer kidolgozását érdemes ezért szélesebb körű társadalmi konszenzusra építeni, amihez itt csak néhány szempont összegyűjtésére vállalkozunk.

Alkotmányossági szempontból megállapítható, hogy a HISZÜK program nem alanyi joghoz, hanem munkavállaláshoz kötött rendszer. A törvényalkotó eldöntheti, hogy milyen feltételekhez köti a pályázatok elfogadását, milyen kritériumokat állapít meg a munkaköri alkalmassághoz, ahogyan ezt ma is teszi, más munkakörökkel kapcsolatban, anélkül, hogy bárki más jogait csorbítaná²⁸. Ilyen esetről azonban – a javasolt szabályozás szerint –, nincs szó.

A HISZÜK programba való belépés lehetősége *nem állampolgári jog*, csupán munkaviszony, és mint ilyen, a munkáltató által meghirdetett feltételek teljesítése alapján tölthető be. A korábban kifejtettek alapján néhány javasolt kritérium a kidolgozandó protokollhoz:

- A munkáltató (a kormánybiztos, Parlament, költségvetés) évente meghatározza és nyilvánosságra hozza az új betölthető kívánt álláshelyek számát, regionális elosztását²⁹ és feltételeit;
- A javasolt munkakörök betöltése egy folyamat, ami a jelentkezéssel kezdődik. Bármely³⁰ egyén/család jelentkezhet. Ha nem felel meg minden feltételnek azonnal, a családtámogató szolgálattal közösen rögzítik a teljesülés feltételeinek módját, idejét és bekapcsolódnak a képző-felkészítő folyamatba³¹.
- Az eddig felmerült szempontok, javasolt feltételek:
 - Középiskolai végzettség³² és/vagy OKJ-s szülőképzési tanfolyam és saját élményű tréning

²⁸ A jogalkalmazói tevékenységgel összefüggésben a hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggő visszasságot az ombudsmanok akkor állapítottak meg, ha a hatóságok azonos objektív ismérveknek megfelelő csoportokat nem azonos szempontok szerint ítélték meg, illetve ha az eltérő helyzetű csoportok tagjaira nem érvényesítették kellő mértékben az eltérésekből eredő különbségeket. E körben visszasságot kell megállapítani akkor is, ha egy adott csoporton belül a csoport egyes tagjaira – a többihez képest – eltérő szabályokat alkalmaznak. A hátrányos megkülönböztetés tilalma... 27 27 OBH 3636/1998. 28 1999. évi beszámoló. 29 OBH 8068/1996.)

²⁹ A regionális elosztással külön fejezetben foglalkozunk

³⁰ Az általános középszintű képzettségen túl az együttműködésre kész és a gyermekvállalás, a nevelés-gondozás szempontjából egészséges, házasságban élő, vagy arra vállalkozó, termékeny önkéntesekre számítanánk, figyelembe véve a terület/településfejlesztési szempontokat.

³¹ A programba való jelentkezés egy regisztrációval kezdődik, majd megindulhat egy támogatási folyamat. Aki minden feltételnek megfelel, azzal szerződést köt a munkáltató. Aki nem, annak a munkáltató segíthet a feltételek teljesítésében, pl. a képzési rendszeren, egészségügyi ellátáson, házasságra vagy gyermekszületésre való felkészítési, magzatvédelmi vagy más folyamatokon keresztül. Egy kialakítandó adatbázis megkönnyítheti a tervezést.

³² Az értettségit nem tekintjük kritériumnak, de legalább a szakmunkás végzettséget igen, ami a tanulóképesség egyik jele. A XXI. Században egy gyermeknek a társadalomba való sikeres beilleszkédé-

- Büntetlen előélet³³ (a családtagok vonatkozásában is, a bűnbeesés jogvesztéssel jár)³⁴
- Óvoda-iskolaiátogatási bizonyítvány (nagyobb gyermekek esetén)
- Háziorvosi/gyermekorvosi és védőnői, a gyermekjóléti szolgálat ajánlása
- Házastársi jogviszony³⁵
- Közös nyilatkozat arról, hogy együtt nevelik fel a gyermeket, és nézeteltéréseiket békés úton rendezik, szükség esetén igénybe veszik az ajánlott tréningeket, képzéseket, valamint az ajánlott terápiás lehetőségeket párkapcsolati, személyiségfejlesztési, illetve gyermeknevelési kérdésekben³⁶.

séhez ez ma már nem kerülhető meg. A végzettséget a nők, édesanyák esetében kell figyelembe venni. A felmérések szerint első sorban az édesanya végzettsége befolyásolja a következő generáció mentális egészségét. Azok számára, akik nem rendelkeznek ilyen végzettséggel, de minimum befejezték a 8 osztályt, és népesedési szempontok, valamint a gazdasági helyzet megengedi, megfontolható a szülőképzési rendszer középiskolai végzettséget nyújtó szakképzési rendszerre fejlesztése.

³³ A büntetlen előélet azért javasolt, mert a civil életben sem tölthet be „bizalmi” állást olyan személy, akit jogerősen elítéltek. Ez a kritérium egyszersmind visszatartó erő lehet azok számára, akik aspirálnak ilyen állás majdani betöltésére, ezért nem fogják kockáztatni a bűncselekményt. Felmerül a kérdés, hogyan viszonyuljon a program a „megváltozott, megjavult” személyekhez. Számos esetben fordult elő, hogy börtönviselt emberek megbánták tettüket, és megváltoztak. Több lelkipáspásztor is börtönviselt volt egykor, de megváltozva a társadalom hasznos tagja, akik már másoknak segítenek abban, hogy meg tudjanak változni. (www.rehoboth.hu) A büntetés elvülését követően elérhetővé válik számukra is a program. Azoknál a személyeknél, ahol felmerül a bűncselekményben való részvétel, külön gondot kell eljárni. Legyen a szülőnek legalább x éve folyamatos munkaviszonya, védőnői ajánlás a család alkalmasságáról. Előnyt jelenthet, ha valamilyen keresztény közösségbe tartozik, és van lelkesítő ajánlása is.

³⁴ A képzési folyamatban nagy hangsúlyt kell helyezni a jogvesztés lehetőségére, mert ennek súlyos következményei lehetnek. Sokkal inkább a megelőzés fontos itt, mint a szankcionálás. A megoldás további szakértést igényel.

³⁵ Ezzel erősíthetjük a házasságkötési és megtartási szándékot, amire a képzési rendszer felkészít, illetve megerősít, támogat. Megfontolandó az egyszülős családok növekvő száma miatt ennek a csoportnak a kezelése. A házassági kritérium mint alapelv feladása nem lenne értelmes megközelítés, viszont a szándék megjelenése lehetővé tenné, hogy bekapcsolódjon a szülő a képzési folyamatba, amely alkalmat adhat a párkeresésre és egy új élethelyzet kialakítására.

Az egyszülössé válni készülő családokban a krízisben, vagy az esetleges szétválást követően, fel kell kínálni a pár-, és családterápiát, önismeret és személyiségfejlesztést, hogy a család lehetőleg együtt maradjon. Válás esetén, a család átmeneti próbaidőre megtarthatja státuszát, hogy lehetőséget kapjon a kapcsolat rendezésére, egy év elteltével jogvesztő hatású.

³⁶ Bár manapság előfordul, hogy megkérdőjelezzük a házasság intézményét, a csecsemőgondozás és gyermeknevelés szempontjából a legkedvezőbb feltételeket, nagyon sok kutatás, és évezredek tapasztalatok szerint, a jól működő házasság ezt biztosítja. A HISZÜK program nem támogathat félmegoldásokat, és minden más felpuhított megoldás csak az áldozatok számát növelné. Ugyanakkor tartunk észben, hogy egy ilyen egyértelmű elköteleződés a házasság intézménye mellett orientáló hatású lehet számos elbizonytalanodott társadalmi csoport, egyén számára, és minden bizonnyal csökkenthetné

- Felvételi folyamaton és alkalmassági vizsgálaton kell átmenni a jelentkezőknek, mielőtt szerződés kötnek³⁷.
- Környezettanulmány készül³⁸.
- A munkavégzéshez kötelező képzés támogatás (mentorálás) és értékelés társul.
- Túljelentkezés esetén javasolt prioritási sorrend: 1) megye, lakóterület 2) életkorban idősebb, 3) már több gyermekkel rendelkezik, 4) magasabb/ szakirányú iskolai végzettség.

Az alkalmasság hosszú távú fokmérője az elvégzett nevelő munka minősége is. Társadalmi szempontból az eredményesség a legfontosabb, vagyis, hogy a gyermek kiegyensúlyozott, testileg, lelkileg, mentálisan a lehető legjobb egészségi állapotban nőjön fel, és hasznos tagjává válhasson majd a társadalomnak³⁹. Egy ember társadalmi „hasznosságának” mérése bonyolult kérdés, számos tényező figyelembe vételét jelenti, ami további átgondolásra szorul.

a válásokat. Egyrészt az egzisztenciális biztonság miatt, másrészt a bizonytalan kimenetelű válás kockázata miatt. Mint ahogy a belépés feltételeként a házastársi jogviszonyt tekintjük, úgy természetesen a program csak addig nyújt biztos megélhetést, amíg ez fennáll, a válás jogvesztő hatású.

A belépési követelmény megfogalmazásakor tisztában kell lennünk azzal is, hogy legfontosabb célcsoportunk, a 35-45 éves korosztály kb. fele nem él házasságban. Itt a motiváló szerep mellett elriasztó elemként is működhet a feltétel. Ezért a képzési folyamatba való belépés támogathatja a fiatalokat a döntéshozatalban, miközben a programra való jelentkezés már feljogosíthatja a jelöltet, hogy térítésmentes pszichológiai vagy családgondozói stb. támogatást igényelhesen.

³⁷ A kritériumoknak és az eljárásrendnek természetesen nyilvánosan elérhetőnek és ellenőrizhetőnek kell lenniük, visszajelzést adva arról a jelentkezőknek, hogy pontosan milyen feltételeknek feleltek vagy nem feleltek meg, és azokat hogyan tudják pótolni, vagy milyen segítséget kaphatnak azok eléréséhez.

³⁸ Fontos szempontnak lehet itt, hogy a család füstmentes otthonban él-e, és nincs alkoholistája vagy egyéb szenvedélybeteg a családban.

³⁹ Néhány további megfontolásra érdemes szempont: „Nem keveredne a támogatást igénybe vevők közé számos „rossz anya”? Frivolán teherbe eső és gyermeket szülő nők, akiknek indíteka nem a gyermekszületet hanem csupán materiális haszon? Nem vándorolnának sokan ezek közül vissza a hagyományos munkaerőbe, további jövedelemszerzés vágyától motiválva, gyermekeiket elhanyagolva vagy inkompetens másokra bízva? De ha tényleg otthon maradnak is, mennyire gondosan nevelik gyermekeiket? Milyen kvalitású felnőttek lesznek leszámazottaik? Igaz, a legnagyobb magyar költő tizedik gyermeke volt tanulatlan édesanyjának, és csecsemőkorai túlélését annak köszönheti, hogy a huszonöt évvel idősebb nővére éppen gyermeket szült és tudta szoptatni. De manapság lehet-e bízni felügyelet nélkül hagyott anyákban? Nem költenek esetleg túl sokat cigarettára és italokra, esetleg csokoládéra? És nem igazságtalanok-e a rendszerben alkalmazott egységes szintű juttatások amelyek stimuláló hatása nyilvánvalóan alacsonyabb a magasabb képzettségű, jobb kereseti lehetőségekkel rendelkezők számára, mint ez az alacsonyabb társadalmi rétegek esetében várható volna?” (Demény Pál, kézirat, 2017.) Az ilyen és hasonló aggodalmak arra mutatnak, hogy a program bevezetését követően folyamatos monitoringni kell az eredményességet, és megtenni a megfelelő korrekciókat.

A belépők számára érdemes biztosítani az öröklődési lehetőséget, az anya váratlan halála vagy tartós betegség esetén. Nagymama, vagy anyós, vagy más felelős családtag átvehesse a feladatot, s az addig szerzett jogokat. Ha vállalja a feladattal járó munka folytatását⁴⁰.

Képzés, tréning felkészítés

A családi életre nevelés elsődleges színtere magától értődően az élő család. Ahogy az ENSZ alapokmányában is szerepel, a szülő elidegeníthetetlen joga, hogy gyermekei felől önállóan döntsön és nevelje őket.

A csecsemőgondozás és gyermeknevelés korszerű ismeretanyaga és módszertana azonban évtizedek óta csak választható szakkör keretében szerepel az iskolák tantervében, ami önmagában is az egyik oka lehet a népességfogyásnak és számos más társadalmi problémának. Ezek közé tartozik – a témánk számára is kiemelkedően fontos – népegészségügyi képzés. A népegészségügyben sokszorosan bizonyított alapvetés, hogy a képzettség az egyik legfontosabb egészség-befolyásoló paraméter. A magasabban képzett anyák gyermekeinek jobb az egészsége, kevesebb a korai várandósság, a koraszülés, egészségesebben táplálják gyermekeiket és jobban igénybe veszik az egészségügyi ellátást is. Köztudott, hogy az anya az egész család egészségének fontos meghatározója: a családi légkör, az étkezés, a családi programok alakításában főszerepet játszik⁴¹.

Korábban kimutattuk, hogy – mivel generációk nőttek fel édesanyjuktól napközben távol, állami intézményekben, ezért sok esetben „az anyai, szülői ösztönök” (kompetenciák) tömeges újra tanítása (fejlesztése) is a feladatunk részét képezi, ahogy ezt a Népesedési Kereszttal javaslatai is megfogalmazták.

⁴⁰ Az anya halála esetén természetesen azonnal meg kell tudni oldania a családnak a mindennapi élet gondjait az új helyzetnek megfelelően. Az azonban, hogy a család valamelyik tagja az anya helyett a HISZÜK-beli munkát az ott vártak szerint folytatja-e, az nem igényel azonnal döntést, s aki át kívánja venni a HISZÜK-beli munkát, attól hasonló vállalást kellene elvárni. A HISZÜK-ben történő részvétel nem kötelező senkinek, hanem saját önkéntes döntésen és vállaláson alapul.

⁴¹ WHO Európai Irodája: Health 2020 – The European policy for health and well being. http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0011/199532/Health2020-Long.pdf, WHO Európai Irodája: Health 2020 – Education and early development, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0003/285024/Education_E.pdf?ua=1, WHO Európai Irodája: Health 2020 – Education and health through the life-course, http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0007/324619/Health-2020-Education-and-health-through-the-life-course-en.pdf?ua=1, Sorensen K, Pelikan JM, Röthlin F. et al: Health literacy in Europe: comparative results of the European health literacy survey (HLS-EU). Eur J Pub Med, 2015, Hiba! A hiperhivatkozás érvénytelen., Szabó Pálma, Kósa Karolina: Egészségműveltség a magyar népesség körében. OTSZonline, 2016. november 7. letöltés: 2018. 03. 24.

Mivel természetesen a gyermekek minél egészségesebb felnevelkedését szeretnénk elősegíteni, ezért kívánjuk a hivatásos szülő programba azokat az édesanyákat hívni, akiktől a gyermekek jobb egészségben történő nevelése várható. A HISZÜK programba nem kötelező a belépés, hanem ez is úgy történik, mint bármilyen más munkavállalás: aki egyetért és aki jónak látja saját maga ill. családjá számára, az jelentkezhet erre a munkára. A munkáltató pedig – mint minden más munkaadó – eldönti, hogy a jelentkezőt elfogadja-e. A szülők a HISZÜK programra való jelentkezéssel vállalják a képzésben való részvételt, ahogy a munkáltatók jelentős része ma is előírja. Ezzel támogatjuk őket feladataik ellátásában ⁴².

Ahhoz, hogy a programot felvállaló szülők többsége alkalmassá váljon több gyermek magas színvonalú, harmonikus ellátására, felnevelésére, a családi kapcsolatrendszer ápolására, – felkészültségtől függően – különböző személyes képességekre, kompetenciákra van szükség.

A program lehetőséget nyújthat olyan képességek elsajátítására, mint az önismeret, a pozitív gondolkodás, a szeretetteljes kommunikáció, konfliktuskezelés, együttműködés, az apa-, és anya szerepek, stb.. Ugyanakkor olyan ismeretek, képességek és attitűdök tanulására is lehetőség nyílhat, mint a párkapcsolat-építés, magzatvédelem, csecsemőgondozás, gyermeknevelés, lelki egészség, csoportvezetés, stb. Hasznos lehet még a háztartás-vezetés, környezetvédelem, gazdálkodás (önellátással) stb. kapcsolatos ismeretanyag is. A szülők így részt vehetnek kötelező és választható formában az elméleti és a gyakorlati foglalkozásokon, illetve a képességfejlesztő tréningeken. Egy ajánlott tematika mentén ki-ki előképzettségének megfelelően kapcsolódhat a képzési-tréning rendszerbe.

A képzések egyben közösség és hálózat építési lehetőséget is jelentenek, megóvják az anyákat, kismamákat a társadalmi elszigetelődéstől, ami komoly mentális veszélyforrás, másrészt a kisgyermek nevelő korból való kilépést követően a résztvevők, megfelelő felkészítést követően tanárokként, mentorokként vagy csoportvezetőként, trénerként tovább adhatják ismereteiket, tapasztalataikat a következő generációknak. Ilyen módon a helyi közösségekben külön is teret nyit a HISZÜK program az itt megszerzett kompetenciák felhasználásához.

A képzésekre úgynevezett kreditpontokat lehet kapni, amelyek az előmeneteli rendszerben igazolásokat jelentenek, és évekre elosztva biztosítják a szülők napra-

kész ismereteit, és az élő közösséghez való kapcsolódás lehetőségét ⁴³.

Ehhez rövidtávon a felsőoktatás és más képzőhelyek, vállalkozások, polgári, civil közösségek és az egyházak bevonására van szükség. Középtávon pedig a „házasságra és a családi életre való felkészítés” része kell hogy legyen az alap-, közép- és felsőfokú képzési rendszereknek. A család a társadalom alapsejtje, ezért az államnak biztosítania kell a családi életre nevelés iskolai feltételrendszerét, és korlátokat kell állítania a média és az internet útján terjesztett erkölcsromboló és családpusztító kiadványok, műsorok terjesztése felé ⁴⁴.

A program várható társadalmi hasznai

1. Baby boom

Az intézmény legfontosabb várható hatása a termékenység tervezhető és ugrásszerű növekedése, egy új babyboom periódus kibontakozása.

Miért feltételezzük ezt? Mert számos olyan kérdésre ad egyszerre megnyugtató és hosszútávon ható választ, amely a családok jelentős része számára eddig tervezhetetlen és kezelhetetlen volt. Ezek közé tartozik a pusztuló falvakban a munkahelyek hiánya, illetve a távoli munkahelyekre való utazás kényszere, és az ebből fakadó kimerülés, családi konfliktusok tömege. Elindítja a családi életre nevelés, a szeretet-családok újraépítésének folyamatait, miközben megállítja a sokgyermekes középosztály lecsúszását, gazdasági ellehetetlenülését. Helyzetbe hozhatja azokat a társadalmi rétegeket, amelyek körében már több feltétel is adott a gyermekvállaláshoz. A csecsemő és a kisgyermek szükségleteire való fókuszálással, egy szemléletváltozási folyamatot indukál a társadalomban, amely a család, a társas kapcsolatrendszer felértékelődéséhez, a másik emberrel való erőteljesebb törődéshez, kötődéshez vezethet.

2. Mentálisan egészségesebb nemzedékek elindítása

A szabályozó rendszerben figyelmet kell fordítani a felnövekvő generációk lelki egészségének képzésekkel, tré-

⁴³ A modul rendszerű képzési program elkészültét követően kötelező és választható kreditekből állhatnak, melyek kompatibilisek lehetnek más képzéseken szerzett vizsgajegyekkel. Ilyen formán bizonyos középiskolai felsőfokú végzettséggel rendelkezők számára (pl.: védőnő, pszichológus), elfogadhatók a meglévő bizonyítványok. Ezek összeállítása további szakértelmet igényel. Fölmerülhet, hogy akinek már van 3-4 gyermeke, „képzettnek” tekinthető-e? Álláspontunk szerint nem. A programnak biztosítania kell a legkorszerűbb ismeretek átadását, amely akkreditált képzéseket feltételez, amit nem helyettesít a saját gyakorlat.

⁴⁴ A Magyar Katolikus Püspöki Kar körlevele a hívekhez és minden jóakarátú emberhez a házasságról és a családról Magyarországon, Magyar Katolikus Püspöki Kar, Budapest, 1999., 150.§.

⁴² A képzések ütemezésének, körülményeinek és helyszínének kialakítása ugyancsak lényeges kérdés, ami nem tárgya e koncepciónak.

ningekkel való folyamatos biztosítására, ellenőrzésére és a normától való eltérés korrigálására.

Amennyiben a kormány által elindított Hivatásos Szülők programban résztvevő családok maguk jelentkeznek és egy szigorú szabályrendszerben kerülnek kiválasztásra, úgy a megszülető és felnövekvő gyermekek testi, lelki és kulturális színvonala minden bizonnyal magasabb szintű lesz, hiszen a követelményrendszer egyértelmű elvárásokat fogalmaz meg e tekintetben és azt ellenőrizni is hivatott. A családokat körülvevő felkészítő, segítő és ellátórendszer pedig biztosítja a nehézségek áthidalását és megoldását.

3. Gazdasági növekedés, a belső piac, a fogyasztási és termelési potenciál növekedése

A gyermekszám növekedése önmagában fogyasztásbővítő hatású, ezáltal növeli a GDP-t. Ezen túl a program, a „Gyermek Kártya” bevezetésével megerősítheti a magyar tulajdonú gazdaság fejlődését (29. o.). A családok munkabérük egy részét (vagy egészét) a kártya segítségével a programhoz csatlakozó magyar árukat előállító szereplők termékeire, szolgáltatásaira költhetnék, amely egyrészt garantálja az országon belüli elköltést, másrészt azonnal növeli a gazdasági szereplők bevételeit, érdekelté téve őket is a program sikerében. Ez a rendszer idővel kiterjeszthető a határon túli, magyarok lakta területekre is.

4. A családok megerősödése, a válások számának csökkenése

A programban résztvevő családok a méltányos jövedelem és a kiemelt státusz következtében, mint az egyik legfontosabb közösségi szereplők nagy társadalmi megbecsülésnek örvendenének, a szegénységi kockázatuk jelentősen csökken. Nem lenne nehézség az iskoláztatás, az alapvető élelmiszerek és használati cikkek megvásárlása, de akár az autó, vagy a lakásvásárlás. Ezek a nagycsaládok viszonylagos biztonságban élhetnének, ami vonzerőt jelent mások számára is a csatlakozáshoz.

5. A fiatal, tehetséges nemzedék itthon marad⁴⁵

A családbarát propaganda és a gyermeknevelés társadalmi megbecsülésének hatására a nagycsaládok követendő példakkká válnak. Ha tapasztalhatóvá válik, hogy a jövő generációinak felnevelése közügy, amely elismerést vált ki, a fiatalok nem külföldön keresik egy jobb világ lehetőségét, hanem itthon és fel tudják nevelni gyermekeiket a program feltételei szerint. Ez a körülmény megindít-

hatja a külföldre költözött nagycsaládos fiatalok egy részének haza áramlását.

Kockázatok

A legnagyobb kockázatot a tétlen várakozás, és az eredménytelen beavatkozáshoz jelenti.

Az ország népesedési katasztrófa határán van. Ahogy Demény Pál demográfusra hivatkozva feltártuk, nyilvánvaló, hogy gyökeresen új megoldások kutatására van szükség.⁴⁶ „A reprodukcióhoz szükséges szintű átlagos termékenység eléréséhez a gyermektelen és a gyermekes nők részarányát ellensúlyoznia kell azon nők elég magas részarányának, akik vállalnak három, négy vagy akár több gyermeket is. Jelenleg nincs arra mutató jel, hogy a szakpolitikák megközelítenék ezt az eredményt,”⁴⁷ a folyamat „kollektív nemzeti öngyilkossághoz vezet.”⁴⁸ Elegendő számú gyermek születése híján csökken a nemzeti össz fogyasztás, leépül az élelmiszeripar, az építőipar, a kereskedelem, a kultúra, az iskola rendszer, az egészségügy, a nyugdíjrendszer, a politikai rendszer kezelhetetlen konfliktusok tömegével találkozunk.

Kezelése: határozott döntések, gyors cselekvés 5 kulcsterületen:

- 1) Kellő felhatalmazású kormányzati szervezet és kutató-fejlesztő Intézet létrehozása;⁴⁹
- 2) Megfelelő képzettségű, szándékú és kompetens vezetők kinevezése a kulcsterületeken
- 3) Transzdiszciplináris megalapozottságú népesedési stratégia kidolgozása;
- 4) Megyei, helyi szintű népesedési stratégiák kidolgozása;
- 5) A HISZÜK program alapelveit figyelembe vevő modell elindítása és fejlesztése.

⁴⁶ Demény Pál (2016): Népeséggazdaságpolitika a közjó szolgálatában, KSH Népeségtudományi Kutatóintézet 339 o.

⁴⁷ Uo.: 293.o.

⁴⁸ Uo.: 357

⁴⁹ 2017. szeptemberében létrejött a Demográfiai Kabinet, 2017. decemberében a Kopp Mária Intézet. (KINCS).

⁴⁵ 2010 és 2016 között 78 ezer külföldön született gyermek magyar anyakönyvezését kérték. http://hvg.hu/gazdasag/20170326_kulfoldon_születeto_magyar_gyerekek, letöltés: 2017. március 27.